

8. Чопко Н. Діагностика стану фінансового забезпечення розвитку підприємства / Н. Чопко // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – № 19. – С. 503–506.
9. Авраменко І. В. Фінансове забезпечення як фактор розвитку конкурентоспроможності підприємства / І. В. Авраменко // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2014. – № 2 (26). – С.70–74.
10. Коцюрба О.Ю. Фінансове забезпечення діяльності підприємств житлово-комунального господарства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. економічних наук: 08.00.08 / Ольга Юріївна Коцюрба; М-во освіти і науки України, Кіровоградський інститут розвитку людини ВНЗ «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна». – Кіровоград, 2016.
11. Азаренкова Г.М. Менеджмент фінансових потоків економічних агентів: монографія / Г. М. Азаренкова. – К.: УБС НБУ, 2009. – 335 с.
12. Колосок В. М. Формування фінансового забезпечення стратегічного управління великих промислових підприємств / В. М. Колосок, К. М. Дроботіна // Вісник Приазовського державного технічного університету. – 2012. – № 1 (23). – С. 5–11.
13. Фастовець А.А., Фисун І.В. Фінанси малого бізнесу: навч. посіб. / А.А. Фастовець, І.В. Фисун. – К.: Кондор-Видавництво, 2013. – 302 с.
14. Бидик А.Г. Теоретична структура механізму фінансового забезпечення розвитку сільських територій / А. Г.Бидик // Інноваційна економіка. – 2013. – № 3. – С. 156–162.

Одержано 28.12.16

УДК 69.003:338

Ю.І. Артюх, магістр гр. ФК-15-1,5М, І.Л. Загреба, доц., канд. екон. наук

Кіровоградський національний технічний університет

Стратегічне управління фінансами будівельного підприємства

У статті визначено сутність, завдання, зміст стратегічного управління фінансами та його значення для будівельного підприємства.

стратегічне управління, фінансова стратегія, фінансова стійкість

Нова економічна система, що формується в Україні в сучасних умовах і характеризується подальшим розвитком ринкових відносин, становленням конкурентного середовища в національній економіці, потребує активізації теоретичних досліджень та розробки практичних рекомендацій щодо вирішення проблеми забезпечення ефективного фінансового менеджменту на вітчизняних підприємствах.

Сьогодні, як ніколи, потрібне ефективне залучення значних обсягів коштів із зовнішніх джерел для фінансування діяльності вітчизняних підприємств будівельної галузі. Серед умов реалізації цього завдання можна зазначити надійність фінансового стану об'єктів інвестування, можливість отримання прибутку та забезпечення необхідних гарантій тим, хто має намір вкласти вільні кошти у розвиток будівельного сектора економіки України. Ось чому зараз актуального значення набуває питання розробки обґрунтованих прогнозів фінансового стану будівельного підприємства з урахуванням впливу численних факторів та визначення пріоритетних напрямків фінансової політики.

Теоретичні та практичні аспекти проблеми управління фінансами підприємств в умовах ринкової конкуренції досліджуються в працях вітчизняних і зарубіжних вчених та фахівців: М.С. Абрютиної,

© Ю.І.Артюх, І.Л.Загреба, 2016

І.О. Брейлі, Є. Брігхем, В.М. Геєця, А. Гропеллі, А.О. Єпіфанова, В.В. Ковальова, Б. Коласса, Ф. Котлера, В.І. Міщенко, В.П. Москаленка, С.В. Науменкової, А.М. Поддєрьогіна, М. Портера та ін.

Позитивно оцінюючи результати цих досліджень у вирішенні багатьох теоретичних і практичних питань управління фінансами підприємств, слід водночас відзначити, що вони не повною мірою зорієнтовані на теперішні умови вітчизняної економіки і недостатньо пов'язані з конкретними стратегічними та поточними пріоритетами економічного розвитку будівельних підприємств України.

Все вищевикладене й обумовило вибір мети дослідження.

Метою статті є визначення сутності стратегічного управління фінансами будівельного підприємства як найважливішої складової забезпечення конкурентних переваг в процесі реалізації стратегічних цілей його економічного розвитку.

Функціонування підприємств та їх позиції на ринку визначаються не лише особливостями їх виробничо-господарської діяльності, специфікою організаційно-правових форм, але й можливостями забезпечення та використання конкурентних переваг. Таким чином, ефективність діяльності сучасного підприємства значною мірою залежить від рівня його адаптованості до умов ринкової конкуренції, що обумовлює необхідність запровадження відповідної системи управління фінансами, адекватної ринковим вимогам. Стратегічними завданнями розробки та реалізації ефективної системи управління фінансами підприємства є досягнення стратегічних та тактичних цілей його діяльності на основі використання ринкових механізмів залучення фінансових ресурсів, оптимізації структури капіталу та забезпечення фінансової стійкості, максимізації прибутку та підвищення ринкової вартості підприємства. При цьому визначального значення набуває забезпечення прозорості інформації стосовно фінансово-економічного стану підприємства як для власників, так і для потенційних інвесторів.

Фінансова стратегія представляє собою визначення довгострокової мети фінансової діяльності підприємства, вибір найбільш ефективних способів і шляхів їх досягнення.

Завданнями фінансової стратегії є:

- визначення способів проведення успішної фінансової стратегії та використання фінансових можливостей;

- визначення перспективних фінансових взаємовідносин із суб'єктами господарювання, бюджетом, банками та іншими фінансовими інститутами;

- фінансове забезпечення операційної та інвестиційної діяльності на перспективу;

- вивчення економічних та фінансових можливостей імовірних конкурентів, розробка та здійснення заходів щодо забезпечення фінансової стійкості;

- розробка способів виходу із кризового стану та методів управління за умов кризового стану підприємств.

Розробка фінансової стратегії – це галузь фінансового планування. Як складова частина загальної стратегії економічного розвитку, вона має узгоджуватися з цілями та напрямками останньої. У свою чергу, фінансова стратегія справляє суттєвий вплив на загальну економічну стратегію підприємства. Зміна ситуації на макрорівні та на фінансовому ринку спричиняє коригування як фінансової, так і загальної стратегії розвитку підприємства.

Теорія фінансової стратегії, досліджуючи об'єктивні економічні закономірності ринкових відносин, розробляє форми та способи виживання й розвитку за нових умов. Фінансова стратегія включає методи та практику формування фінансових ресурсів, їх планування та забезпечення фінансової стійкості підприємства за ринкових умов господарювання. Фінансова стратегія охоплює всі форми фінансової діяльності підприємства: оптимізацію основних та оборотних засобів, формування та розподіл прибутку, грошові розрахунки, інвестиційну політику.

Всебічно враховуючи фінансові можливості підприємств, об'єктивно оцінюючи характер внутрішніх та зовнішніх факторів, фінансова стратегія забезпечує відповідність фінансово-економічних можливостей підприємства умовам, які склалися на ринку товарів та фінансовому ринку. Фінансова стратегія передбачає визначення довгострокових цілей фінансової діяльності та вибір найефективніших способів їх досягнення. Цілі фінансової стратегії мають підпорядковуватися загальній стратегії економічного розвитку та спрямовуватися на максимізацію прибутку та ринкової вартості підприємства. За розробки фінансової стратегії слід урахувати динаміку макроекономічних процесів, тенденції розвитку вітчизняних

фінансових ринків, можливості диверсифікації діяльності підприємства.

Процес формування фінансової стратегії підприємства включає наступні основні етапи:

- визначення періоду реалізації стратегії;
- аналіз факторів зовнішнього фінансового середовища підприємства;
- формування стратегічної мети фінансової діяльності;
- розроблення фінансової політики підприємства;
- розроблення системи заходів по забезпеченню реалізації фінансової стратегії;
- оцінка розробленої фінансової стратегії.

Ефективність фінансової стратегії досягається за:

- відповідності розробленої фінансової стратегії загальній стратегії підприємства – ступеню узгодженості цілей, напрямків і етапів реалізації цих стратегій;
- узгодженості фінансової стратегії підприємства з прогнозованими змінами у зовнішньому підприємницькому середовищі;
- реалізації розробленої підприємством фінансової стратегії щодо формування власних і залучених зовнішніх фінансових ресурсів тощо.

Фінансова стратегія підприємства забезпечує:

- формування та ефективне використання фінансових ресурсів;
- виявлення найефективніших напрямків інвестування та зосередження фінансових ресурсів на цих напрямках;
- відповідність фінансових дій економічному стану та матеріальним можливостям підприємства;
- визначення головної загрози з боку конкурентів, правильний вибір напрямків фінансових дій та маневрування для досягнення вирішальної переваги над конкурентами.

Аналіз показав, що розробка стратегії управління підприємством суттєво залежить від внутрішніх та зовнішніх факторів, які нерідко різноспрямовано впливають на результати функціонування підприємства. Моделюючи виробничо-господарську діяльність і намагаючись управляти фінансовим станом, важливо попередити і вдало оцінити вплив цих факторів.

Будівельна галузь України є стратегічно важливою в розвитку національної економіки, адже є однією з найбільш бюджетоутворюючих, а також визначальною в розвитку інших галузей та розвитку соціальної інфраструктури країни.

На сьогоднішній день вітчизняна будівельна галузь знаходиться у стадії глибокої рецесії. Обсяги виконаних робіт на будівельному ринку скоротилися більш ніж у два рази. Згідно з даними офіційної статистики, в Україні зафіксовано, що у 2014 р. підприємствами України виконано будівельних робіт на суму 50,2 млрд. грн. Індекс будівельної продукції у 2014 р. порівняно з 2013 р. становив 78,3%. Нове будівництво, реконструкція та технічне переозброєння склали 82,4% від загального обсягу виконаних будівельних робіт, капітальний і поточний ремонт – 10,2% та 7,4% відповідно [1].

Основною проблемою розвитку будівництва залишається збільшення собівартості робіт через подорожчання основних складових будівництва. З метою підтримки рівня рентабельності будівельні компанії вимушені підвищувати вартість робіт та послуг, що в результаті негативно впливає на динаміку попиту та інвестицій.

Збитковість будівництва зменшує його інвестиційну привабливість. Різке скорочення довгострокового кредитування також обмежує можливості для нарощування фінансування інвестиційних проектів. Держава вимушена скорочувати фінансування будівельних проектів

В таких умовах в основі досягнення внутрішньої стійкості підприємства лежить своєчасне і гнучке управління внутрішніми факторами його діяльності. Стратегічний менеджмент, на наш погляд, повинен бути спрямований на:

- якість управління оптимальним складом і структурою поточних активів;
- правильний вибір стратегії і тактики управління структурою власних фінансових ресурсів. Винятково важливо проаналізувати їх використання в двох напрямках: по-перше, для фінансування поточної діяльності, по-друге, для інвестування в капітальні затрати і цінні папери;
- заходи щодо управління коштами, що додатково мобілізуються на ринку позичкових капіталів. Тут стратегія повинна бути направлена

на усунення фінансового ризику нездатності підприємства своєчасно і в повному обсязі розплатитися зі своїми кредиторами [2].

Необхідно відмітити, що ступінь впливу факторів на фінансову стійкість підприємства залежить не лише від сили кожного з них та співвідношення між ними, а й від тієї стадії життєвого циклу, на якій у даний момент перебуває підприємство, і відповідності їй управлінських дій.

Немаловажний вплив на фінансовий стан підприємства мають і зовнішні фактори. Тому важливо розробити на підприємстві стратегію і тактику управління ними. Зовнішнє середовище включає в себе різні аспекти:

- економічні умови господарювання;
- пануючі в суспільстві техніку і технології;
- платоспроможний попит споживачів;
- економічну й фінансово-кредитну законодавчу базу;
- соціальну та екологічну ситуацію в суспільстві;
- конкурентну боротьбу;
- податкову політику;
- ступінь розвитку фінансового ринку, страхової справи і зовнішньоекономічних зв'язків.

Найважливіша ознака фінансової стійкості підприємства – його здатність функціонувати і розвиватися в умовах внутрішнього і зовнішнього середовища, які істотно змінюються.

Одним із головних методологічних принципів стратегічного менеджменту є інформаційне забезпечення – реальне, правдиве й достовірне. Це відбувається шляхом складання та аналізу фінансової звітності. Підприємство повинно розробити таку політику щодо управлінського обліку, щоб вона забезпечувала формування всього спектра повної і неупередженої інформації, необхідної для прийняття обґрунтованих управлінських рішень [3].

Підбиваючи підсумки викладеного, при вирішенні питань, пов'язаних з формуванням фінансової стратегії підприємств, необхідно:

— здійснити глибокий аналіз фінансового стану підприємства і визначити перспективи його подальшої діяльності, враховуючи номенклатуру вироблюваної продукції, її якість, вартість,

конкурентоспроможність на внутрішньому і зовнішньому ринках збуту, оцінити реальні можливості підприємств;

— виявити і ліквідувати можливі втрати і збитки на підприємстві, їх причини і перебудувати організаційну структуру таким чином, щоб підприємство могло одержати максимальний прибуток;

— проводити глибоку ревізію діяльності, інвентаризацію статей балансу, детально вивчити склад матеріальних цінностей, особливості готової продукції, дебіторської заборгованості;

— обґрунтувати впровадження нових технологій, вибір варіантів розміщення виробничих потужностей, ввести нові інвестиційні проекти;

— впровадити систему інформації, яка б могла своєчасно, достовірно, повно і систематично надавати керівним органам підприємства необхідну інформацію про зовнішні та внутрішні умови, інформацію про реальний економічний стан на підприємстві;

— визначити конкретні вимоги, поставлені до системи управління підприємством, умови забезпечення об'єктивної оцінки недоліків у керівництві, практичної діяльності та кваліфікації керівного персоналу; вдосконалити методи управління підприємством на основі правильного добору керівників, підвищення рівня їх загальної і спеціальної освіти, а також шляхом застосування колективних форм керівництва підприємством [4].

На наш погляд, для забезпечення цілісності системи управління фінансовою діяльністю передбачається виконання умови єдності цілей та інтересів на всіх рівнях управління, єдності принципів управління та єдності самого процесу управління.

Список літератури

1. Стан та перспективи розвитку будівельної галузі України / В.В. Биба, В.С. Гаташ // 36. наук. праць (галузеве машинобудування, будівництво). – Полтава: ПолтНТУ, 2013. – Вип. 4 (39). Том 2. – С. 3–9.
2. Євтушевський В. Стратегія корпоративного управління. – К. : Знання, 2007. – 287с.
3. Лихота Ю. Фінансова стратегія управління підприємством //Фінанси України. – 2009. – № 2. – С. 86-88
4. Мізюк Б. Особливості стратегічного управління підприємствами //Фінанси України. – 2008. – № 12. – С. 31-36

Одержано 28.12.16